

BELÜGYMINISZTERIUM
ORSZÁGOS KATASZTRÓFAVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG
HATÓSÁGI FŐIGAZGATÓ-HELYETTES

Jóváhagyom !

Budapest, 2020. január 16 -n

Dr. Góra Zoltán tű. vezérőrnagy
főigazgató

ELLENŐRZÉSI TERV

a BM OKF területi szervei részére a 2020. évi veszélyes üzemekkel
kapcsolatos iparbiztonsági hatósági ellenőrzési feladatok
végrehajtására

Felterjesztem!

Budapest, 2020. január 15 -n

Kovács Bonifác tű. alezredes
országos iparbiztonsági főfelügyelő

Egyetértek!

Budapest, 2020. január 16 -n

Dr. Mógor Judit tű. dandártábornok
hatósági főigazgató-helyettes

1. Bevezető

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (továbbiakban: Kat.) IV. fejezet hatálya alá kerülő és a meglévő veszélyes üzemek esetében a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X.20.) Korm. rendelet (továbbiakban: R.) rendelkezései alapján kell az azonosítási, hatósági felügyeleti tevékenységet ellátni.

Az R. 16/A. §-ban foglaltaknak megfelelően a hatóság központi szerve a Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemek vonatkozásában éves ellenőrzési tervet készít. A tervben szerepeltetni szükséges a terv területi hatályát, a releváns biztonsági kérdések általános értékelését, a hatósági ellenőrzés alá vont veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek és a dominóhatásban érintettek körét, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és üzemzavarok kivizsgálása érdekében lefolytatott, a társhatóságokkal közösen végzett, valamint az időszakos hatósági ellenőrzések elveit és módszereit.

2. A terv hatálya alá tartozó veszélyes üzemek és a hatósági ellenőrzés célja

Az R. 14. §-a és az R. 39. § (2) bekezdése alapján a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szerve (továbbiakban: iparbiztonsági hatóság) köteles végrehajtani az illetékességi területén található veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzését, valamint az engedélyező hatóság felkérése alapján az illetékességi területen található, csővezetékes veszélyes anyag szállításban érintett küszöbérték alatti üzemek időszakos hatósági ellenőrzését.

Az ellenőrzési terv hatálya kiterjed az alsó és felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemekre, valamint a küszöbérték alatti üzemekre.

A hatósági ellenőrzés célja annak vizsgálata, hogy az üzemeltető - a katasztrófavédelmi engedélyezési eljárásban elfogadott biztonsági dokumentációban foglaltakkal összhangban - a veszélyes tevékenységével kapcsolatban a súlyos balesetek megelőzése, következményeinek csökkentése érdekében megfelelő intézkedéseket tett, továbbá rendelkezik az intézkedések végrehajtásához szükséges védelmi erővel és eszközökkel, megfelelő anyagi-technikai feltételekkel, valamint hatékony szervezési-irányítási renddel. Az ellenőrzés célja, hogy a hatóság képviselője meggyőződjön a biztonsági jelentésben, a biztonsági elemzésben és a súlyos káresemény elhárítási tervben foglalt információk és a valós üzemeltetési körülmények egyezésétől.

3. A veszélyes üzemekkel kapcsolatos hatósági ellenőrzések típusai, elvei, módszerei

Az előző pontban ismertetettek alapján az iparbiztonsági hatóság a következő alfejezetekben részletezett ellenőrzéseket hajtja végre a veszélyes anyagot gyártó, felhasználó, tároló telephelyek, valamint a már a Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó veszélyes üzemek esetében. Az ellenőrzésről az *általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény* (továbbiakban: Ákr.) előírásai alapján az ügyfelet – ha az az eredményességet nem veszélyezteteti – előzetesen értesíteni kell.

3.1 Veszélyes üzemek felderítése, azonosítása

Az R. alapján az iparbiztonsági hatóság felderíti azon veszélyes anyagot gyártó, felhasználó, tároló telephelyeket, amelyek a Kat. IV. fejezetének hatálya alá tartozhatnak.

- Főbb hatósági feladatok:
- veszélyes anyagokkal foglalkozó telephelyek felderítése;
 - üzemazonosítási eljárás megindítása;
 - üzemazonosítási adatlapok vizsgálata;
 - helyszíni szemle lefolytatása;
 - adatlapok vizsgálatához kiegészítő információk bekérése;
 - hatósági döntés a telephely Kat. IV. fejezet alá tartozásáról

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv az általa hivatalból üzemazonosításra kötelezett telephelyek esetében az üzemazonosítási eljárást az R. és a hatóság honlapján közzétett üzemazonosítási útmutató alapján valamint a terv 1. számú melléklete szerint folytatja le. (<https://katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/hat-veszuz-szaktaj/737.pdf>, vagy a <https://katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2018-11/112.pdf>)

3.2. Időszakos hatósági ellenőrzések

Az R. 14. §-a értelmében

- a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket évente,
- az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket legalább háromévente egyszer

a biztonsági irányítási rendszerre vagy az irányítási rendszerre, azon belül az üzemeltető által hozott intézkedésekre, jelentésekre és egyéb nyomon követési dokumentumokra is kiterjedően ellenőrzi az iparbiztonsági hatóság.

Az R. 39. § (2) bekezdése szerint az iparbiztonsági hatóság a küszöbérték alatti üzemeket legalább háromévente egyszer az irányítási rendszerre is kiterjedően ellenőrzi.

Az időszakos hatósági ellenőrzések szempontjait a jelen terv 2. számú melléklete tartalmazza.

Az időszakos hatósági ellenőrzések során a jelen terv 4. pontjában bemutatott értékelés során az alábbi szempontokra kiemelt figyelmet kell fordítani:

- az egyéni védőeszközök, elhárítási célú szaktechnikai eszközök kiválasztásának, biztosításának és az alkalmazás körülményeinek ellenőrzése,
- a veszélyes üzemek *öregedésből* fakadó kockázatok felmérése, amely tekintetben az *öregedés* (ageing) egy olyan, multi-aspektusú jelenségként vizsgálandó, amely magába foglalja a berendezések műszaki állapotának idővel történő fokozatos romlásán túl az eljárások, technológiák, vállalati memória és tudás, a szervezeti, személyi és eljárásbeli elavulási folyamatokat is.

Az időszakos hatósági ellenőrzések lefolytatása során vizsgálni szükséges a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzésében, elhárításában szerepet játszó tűzvédelmi előírások (pl.: tárolási és együtt tárolási szabályok, készenlétben tartott eszközök, beépített tűzvédelmi berendezések működőképessége, tűztávolságon belüli tárolás előírásai, stb.) betartását is.

A veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzési időpontjának kiválasztásánál szükséges figyelembe venni a veszélyes üzem tevékenységének típusát, mivel ez befolyásolhatja a veszélyes anyagok egyidejűleg jelen lévő mennyiségét a telephelyen (például szezonális tárolás esete).

Az ellenőrzéseket a következőkben foglaltak szerint célszerű ütemezni:

műtrágyák gyártásával, tárolásával, felhasználásával foglalkozó veszélyes üzemek	február, november
növényvédő szerek gyártásával, tárolásával, felhasználásával foglalkozó veszélyes üzemek	március-április
klórgáz felhasználású víztisztító technológiát alkalmazó, valamint szabadidős tevékenységet kínáló (például vízművek, fürdők, uszodák) veszélyes üzemek	április
ammóniás hűtőrendszerrel rendelkező veszélyes üzemek	május-június
gázipari tevékenységet, petrokémiai tevékenységet, fűtő, tüzelőanyag tárolást végző veszélyes üzemek	szeptember-október
robbanóanyag, lőszer, pirotechnikai termékek gyártásával tárolásával foglalkozó veszélyes üzemek	november

A fentiekben nem említett veszélyes tevékenységek esetében az időszakos hatósági ellenőrzést az év januárjától novemberéig szükséges végrehajtani.

3.3. Iparbiztonsági komplex és eseti supervisorri ellenőrzések

A Kat. 32. § (4)-(8) bekezdései szerint a Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemekre vonatkozóan az iparbiztonsági hatóság koordinálja az ágazati hatósági feladatokat ellátó szervezetek (a továbbiakban: társhatóságok) hatósági ellenőrzéseit, ennek keretében a társhatóságok részére közös hatósági ellenőrzések lefolytatására vonatkozó javaslatot tesz, együttes ellenőrzéseket szervez.

Az eseti supervisorri ellenőrzési formánál nem szükséges valamennyi, a telephely vonatkozásában hatáskörrel és illetékességgel rendelkező társhatóság részvétele, kizárólag az ellenőrzés által érintett terület vizsgálatára, ellenőrzésére hatáskörrel és illetékességgel rendelkező társhatóságokat szükséges felkérni. Minden összehangolt ellenőrzés esetén az egyes hatóságok hatáskörük szerint végzik az ellenőrzést, melyről saját hatáskörükben jegyzőkönyvet vesznek fel.

Az iparbiztonsági hatóság veszélyes üzemek szakterülethez kapcsolódó komplex vagy katasztrófavédelmi supervisorri ellenőrzéseket elsősorban az alábbi esetekben tart:

- lakossági, társhatósági, egyéb bejelentések kapcsán,
- gazdálkodó szervezetek üzemazonosítási eljárása során,
- veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzése során,
- veszélyes üzemekben bekövetkezett káresemény(ek) miatt.

3.4. Veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és üzemzavarok kivizsgálása

Az R. 14. § (3) bekezdése értelmében az iparbiztonsági hatóság a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset, vagy veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavar körülményeinek kivizsgálása érdekében a tudomásszerzést követően haladéktalanul, de legfeljebb 3 napon belül hatósági ellenőrzést tart. A súlyos balesetek, üzemzavarok hatósági kivizsgálásánál a jelen terv 3. számú mellékletében található szempontokat kell figyelembe venni.

4. A releváns biztonsági kérdések általános értékelése

A 2020. évi időszakos hatósági ellenőrzések során az alábbiakban részletezett szempontokra kell kiemelt figyelmet fordítani a súlyos balesetek megelőzését célzó, eredményes hatósági ellenőrzések lefolytatása érdekében.

4.1. Egyéni védőeszközök, elhárítási célú szaktechnikai eszközök biztosítottága

2019. évben az időszakos hatósági ellenőrzések során országosan tapasztalt hiányosságok közül kiemelkedtek az egyéni védőeszközök, illetve az elhárítási célú szaktechnikai eszközök (pl.: szivattyú, felítató anyag, vízpajzs, stb.) kiválasztásával, biztosításával és alkalmazásával kapcsolatos hiányosságok. A belső védelmi terv és súlyos káresemény elhárítási terv gyakorlatok során további számos esetben tapasztalta az iparbiztonsági hatóság az egyéni védőfelszerelések és a szaktechnikai eszközök alkalmazásának hiányos ismereteit. Emiatt több gyakorlatot nem megfeleltre értékelt és megismételtetett a hatóság, mivel az egyéni védőeszközök nem megfelelő alkalmazása (pl. gázvédő-ruha, légzőkészülék nem gáztömör viselése), vagy az elhárítási célú szaktechnikai eszközök működési ismeretének hiányossága olyan körülménynek minősülhet, ami egy feltételezett baleset során annak kimenetelét negatív irányba befolyásolhatja.

Az időszakos hatósági ellenőrzések során 2020. évre vonatkozóan az alábbi kérdéseket szükséges vizsgálni:

- 1) a készenlétben tartott egyéni védőeszközök kiválasztásának szűrőpróbaszerű ellenőrzése: az időszakos hatósági ellenőrzés időpontjában jelenlévő egyes veszélyes anyagok biztonsági adatlapja és az egyéni védőeszköz-juttatás belső rendjéről szóló üzemi dokumentáció alapján ellenőrizni, hogy a védőképesség megfelel-e az adott veszélyes anyag által okozott veszélyeknek;
- 2) a védőeszközök, szaktechnikai eszközök készenlétben tartásának módja (szavatossági idő, megfelelő tárolási körülmények, használatra való alkalmasság, azonnali hozzáférhetőség, rendszeres karbantartás);
- 3) az egyéni védőeszközökkel ellátandó munkakörök meghatározásának módja (a kiválasztási eljárás áttekintése);
- 4) a védőeszközök, szaktechnikai eszközök használatával megbízott személyek felkészítése, oktatása (az azok alkalmazására kijelölt állomány kapott-e képzést az adott berendezés (pl. szivattyú) és felszerelés (pl. légzőkészülék, álarc) megfelelő használatáról);
- 5) a belső védelmi tervben, súlyos káresemény elhárítási tervben tervezett üzemi beavatkozások során használandó speciális eszközök, védőfelszerelések, védőeszközök használatára vonatkozó, üzemeltető által dokumentált képzéseken átadott/megszerzett gyakorlati tudás visszaellenőrzése (elsősorban védelmi terv gyakorlat során).

4.2. Veszélyes üzemek öregedésből fakadó kockázatok felmérése

A bekövetkezett nemzetközi és hazai veszélyes anyagokkal kapcsolatos események tapasztalatai alapján meghatározó szerepe van a fizikai öregedésnek, azaz a berendezések műszaki állapotának idővel történő fokozatos romlásának, hiszen a karbantartással és annak hiányosságaival összefüggő események magas részarányt képviselnek.

Ugyanakkor az öregedés (ageing) fogalma nem merül ki a fizikai öregedési jelenségben, hanem azon túlmutatva egy olyan, multi-aspektusú jelenség, amely magába foglalja az eljárások, technológiák, vállalati memória és tudás, a szervezeti, személyi és eljárásbeli elavulási folyamatokat is. Ezek mind együttesen jellemezhetik egy adott üzem öregedési állapotát.

Az időszakos ellenőrzések lefolytatása során szükséges felmérni az adott üzemet jellemző öregedési jelenségek súlyosságát és az üzemeltetői tudatosságot a különböző öregedési aspektusokkal kapcsolatosan.

Az időszakos ellenőrzésen a következő szempontok vizsgálata szükséges:

- 1) A berendezések műszaki állapotának idővel történő fokozatos romlásának (fizikai öregedés) nyomonkövetése kiterjed-e a következőkre:
 - a) berendezések, technológiák;
 - b) kiszolgáló épületek, infrastruktúra;
 - c) elektromos, elektronikus rendszerek;
 - d) folyamatirányító rendszerek;
 - e) biztonsági rendszerek;
 - f) technológiai változások általi új igénybevételek;
 - g) műszaki avulás, modernizációs igény;
 - h) elhasználódás, kopás.
- 2) Az eljárások öregedési jelenségének nyomonkövetése kiterjed-e a következők elvesztésére, avulására:
 - a) műveleti, gyártási, karbantartási utasítások;
 - b) helyszínrajzok, technológiai ábrák, P&ID-k;
 - c) ellenőrzési és karbantartási jegyzőkönyvek, tapasztalatok;
 - d) IT megoldások, szoftverek, felügyeleti rendszerek;
 - e) veszély- és hibahely elemzések (pl.: HAZOP, hibafa, eseményfa);
 - f) kontakt listák.
- 3) A humán öregedési jelenség nyomonkövetése kiterjed-e a következőkre:
 - a) vállalati memória veszteség;
 - b) beosztás változások;
 - c) fluktuáció;
 - d) nyugdíjazás – folytonosság veszteség;
 - e) szervezeti újrendeződés.

A veszélyes üzemek öregedésből fakadó kockázatok felmérésére 2020. II. félévében kerül sor egy országos ellenőrzéssorozat keretében, a BM OKF által 2020. I. félévében kidolgozandó módszertani útmutató alapján.

4.3. Veszélyes üzemek karbantartottságának felmérése

A közelmúltban bekövetkezett hazai és külföldi veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavarok és súlyos balesetek kivizsgálásának tapasztalatai szintén rámutattak a műszaki állapot fenntartásával kapcsolatos biztonsági irányítási rendszerelemek kialakításának és működtetésének jelentős hiányosságaira.

Erre tekintettel a műszaki állapot-nyomonkövetési és karbantartási rendszerek vizsgálatára 2018. II. félévében a katasztrófavédelmi igazgatóságok lefolytatták a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek hatósági ellenőrzését.

Az ellenőrzés sorozat tapasztalatai alapján a karbantartási rendszerek kivizsgálását indokolt kiterjeszteni az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemekre és küszöbérték alatti üzemekre is. Ennek érdekében 2020-tól ezen üzemek területén is szükséges a karbantartás-ellenőrzést az időszakos hatósági ellenőrzések részeként végrehajtani, amelyhez a 4. számú mellékletben található kérdéslista alkalmazható.

5. Külső dominóhatások vizsgálata

A veszélyes üzem biztonsági jelentésében, biztonsági elemzésében bemutatott dominóhatások ismeretében szükséges végrehajtani a kiválasztott veszélyes üzem időszakos hatósági ellenőrzését. A külső dominóhatásban érintett veszélyes üzemek listáját a jelen terv 5. számú melléklete tartalmazza.

Az ellenőrzéseken a lehetséges külső dominóhatásokat az alábbiak szerint fel kell mérni:

- hőszugárzás (tócsatüzek, tartálytüzek, fáklyatüzek, szilárd anyagok égése, BLEVE – forrásban lévő folyadékok táguló gőzrobbanása, robbanások),
- túlnyomás (robbanások),
- repeszhatás (robbanások),
- az esetleges más fizikai, kémiai hatás és annak mértéke, mely dominóhatást eredményezhet (például fagyás, állandó felügyelet kiesését okozó mérgezés stb.).

Az üzemazonosítási szemle alapelvei

1. A hatósági eljárás kapcsán a helyszíni szemléről, az Ákr. előírása szerinti jegyzőkönyv készül.
2. Az üzemazonosítási szemle során különös figyelemmel kell lenni az alábbiakra:
 - a) a benyújtott üzemazonosítási adatlapokon feltüntetettek valóságtartalmának vizsgálata,
 - b) a várhatóan küszöbérték alatti üzem esetében a B/2 adatlap valóságtartalmának vizsgálata, tekintettel az alábbiakra:
 - i. cseppfolyós gáz jelenléte, beleértve a fűtés céljából telepített PB tartályok jelenlétét,
 - ii. az R. 1. melléklet 1. táblázat H1 (Akut toxicitás 1. kategória minden expozíciós útvonal), H2 (Akut toxicitás 2. kategória minden expozíciós útvonal, 3. kategória belélegzéses expozíció), H3 (célszervi toxicitás (STOT) egyszeri expozíció 1. kategória), valamint a P1.a és P1.b robbanóanyagok veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyagok jelenléte,
 - iii. nyomás alatti (legalább 300 kPa túlnyomás), veszélyes anyagot tartalmazó technológiai berendezések jelenléte,
 - iv. a szemle során fel kell mérni, hogy az üzem határától milyen messze található lakóövezet, üdülőövezet, közintézmények, tömegtartózkodásra szolgáló építmények, munkahelyek, más egyéb üzemek, irodaházak, veszélyes anyaggal foglalkozó üzem, küszöbérték alatti üzem,
 - v. a jegyzőkönyvben rögzíteni kell az üzem saját munkavállalóinak és az üzem területén rendszeresen vagy állandóan tartózkodó munkavállalók számát.
 - c) a telephely teljes területének vizsgálata (a veszélyes anyagok jelenlétének felderítése),
 - d) technológiai egységekben és az azokat összekötő csővezetékekben lévő anyagmennyiség felmérése,
 - e) az üzem területén a töltő-lefejtő állásokon, várakozó helyeken, iparvágányokon tartózkodó tartálykocsik, vagonok, uszályok egyidejű maximum kapacitásának felmérése,
 - f) külön figyelmet kell fordítani azon tárolóedények vizsgálatára, amelyeket több különböző veszélyes anyag/keverék tárolására is használnak
 - g) jogszabálysértések felismerése és a jegyzőkönyvben való rögzítése (más hatóságok hatáskörébe tartozóakat is),
 - h) amennyiben az üzemeltető élt a 2 %-os szabály adta lehetőséggel meg kell vizsgálni a szabály alkalmazási feltételeinek fennállását,

3. A helyszíni szemle jegyzőkönyv mellékleteként – lehet elektronikus formában is - csatolni szükséges:
- a) a veszélyes anyagok kimutatását a szemle napjára vonatkozóan, valamint 3-4 szűrőpróba szerűen kiválasztott időpontra visszamenőlegesen, melyekre az összegzést a későbbiekben szintén el kell végezni. Lehetőség szerint az adott ipari ágazatra jellemző termelési maximum megjelenésének időszakában célszerű a vizsgálatot végrehajtani. (Műtrágyáknál, növényvédő szereknél a téli-tavaszi időszak, pirotechnikai termékeknél augusztus 20., valamint december 31. előtti időszakok.),
 - b) amennyiben kiegészítő információt előzetesen nem kért a vizsgáló szerv, a szemle alkalmával a tárolási engedélyeket, veszélyes hulladékok égetéssel történő ártalmatlanításával foglalkozó létesítmények esetében azok engedélyeit,
 - c) a telephelyen fellelhető veszélyes anyagok biztonsági adatlapjait, amennyiben az segíti az üzem azonosítását (például benzin, gázolaj, cseppfolyós oxigén, stb. adatlapját nem szükséges csatolni),
 - d) veszélyes hulladékok esetében a hulladékok veszélyességének eldöntése céljából Sz. jegyet vagy a környezetvédelmi hatóságnak benyújtott adatszolgáltatást, negyedéves jelentést (a hulladékok HP mondatainak meghatározása céljából, amennyiben azok H mondattal nem rendelkeznek),
 - e) a telephelyről méretarányos, tájolással ellátott térképet (különösen ha nem egyértelmű az üzem határa).

Az időszakos hatósági ellenőrzés szempontjai

1. Az ellenőrzés megkezdésekor az üzemeltetőt tájékoztatni kell jogairól és kötelezettségeiről, az ellenőrzés során lehetőséget kell adni a nyilatkozattételre. Az ellenőrzés során az ellenőrzést lefolytató személy megtekintheti a helyszínt, a szemletárgyat, tanulmányozhatja az iratokat és más dokumentumokat, műszeres vizsgálatokat végezhet, beléphet az ellenőrzött személy vagy szerv minden olyan helyiségébe, amely a hatósági ellenőrzés eredményes ellátásához szükséges, megfigyelheti a munkafolyamatokat, az ügyféltől és képviselőitől felvilágosítást kérhet, egyéb bizonyítást folytathat le (például tanút hallgathat meg, szakértőt rendelhet ki).
2. Ügyelni kell arra, hogy az ellenőrzés az ügyfél munkáját, foglalkozásbeli tevékenységét ne akadályozza.
3. Életveszély elhárítása, a közbiztonság védelme érdekében a hatóság jogosult azonnali intézkedéseket is megtenni.
4. Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek esetében az időszakos hatósági ellenőrzést az adott üzemre elkészített ellenőrző vizsgálati program alapján kell végrehajtani.
5. A bejárás során meg kell tekinteni a súlyos baleseti eseménysorokat kiváltó tevékenységeket és technológiákat, valamint a veszélyes anyagok tárolását, felhasználását szolgáló technológiai elemeket.
6. A veszélyes anyagok nyilvántartása teljességének, naprakészségének ellenőrzése (veszélyes anyagok leltára, különös tekintettel a technológiában lévő anyagokra) az R. 13. § (6) – (7) bekezdése alapján.
7. Technológiai rendszer és annak biztonságos működtetésével kapcsolatos műszaki rendszerek/berendezések, valamint a biztonságos működtetéshez kapcsolódó kezelési utasítások, munkautasítások ellenőrzése.
8. Felkészítés ellenőrzéséhez a vizsgált időszakra vonatkozó oktatási dokumentumok (oktatási tematikák, oktatási terv, belső védelmi terv ellenőrzése) vizsgálata.
9. Veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavarok, súlyos balesetek vizsgálata, amennyiben a vizsgált időszakban ilyen történt.
10. Dominóhatással (külső, illetve belső dominóhatás) kapcsolatos információk valóságtartalmának ellenőrzése.
11. Védőeszközök, védekezésbe bevonható műszaki biztonsági berendezések meglétének és időszakos karbantartásának ellenőrzése. A veszélyes technológiai berendezések karbantartási rendszerének működtetésének ellenőrzése.
12. Veszélyes hulladékok keletkezésének körülményei, veszélyes hulladékok tárolása, elszállításának paraméterei.
13. Az esetleges fejlesztések (megtörtént, tervezett) áttekintése.
14. Az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékleteként (lehet elektronikus formában is) csatolni szükséges:
 - a) a veszélyes anyagok naprakész nyilvántartását a szemle napjára vonatkozóan, valamint 1-2 szűrőpróbaszerűen kiválasztott időpontra visszamenőlegesen.

- b) veszélyes hulladékok esetében a hulladékok veszélyességének eldöntése céljából Sz. jegyet, vagy a környezetvédelmi hatóságnak benyújtott adatszolgáltatást, negyedéves jelentést (a hulladékok HP mondatainak meghatározása céljából, amennyiben H mondattal nem rendelkezik).
15. Az üzemeltető által benyújtott biztonsági dokumentációban foglalt adatok és állítások ellenőrzésekor az engedélyezési és felügyeleti tevékenység keretében a következőket kell elvégezni:
 - a) információgyűjtés a rendszerek működéséről, az irányítási eljárásokról,
 - b) a rendszerek működésére vonatkozó dokumentáció áttekintése, illetve e rendszerek megfelelőségének és teljességének megítélése,
 - c) a fizikai körülmények és rendszerek szemrevételezése a jogszabályoknak való megfelelés vizsgálatához, valamint az intézkedések hatékonyságának ellenőrzése.
 16. A benyújtott biztonsági dokumentációban szereplő adatok és állítások ellenőrzésekor különösen figyelmet kell fordítani a biztonságot nagymértékben befolyásoló rendszerek és rendszerelemek leírására.
 17. Ellenőrzéskor a veszélyazonosítás és a kockázatelemzési eredmények helytállóságát is meg kell vizsgálni.
 18. A biztonsági dokumentáció készítése és az alkalmazott elemzési módszerek értékes információkat szolgáltathatnak a súlyos balesetek megelőzéséhez illetve a következmények mérsékléséhez, ezért az ellenőrzés során interjú keretében célszerű erre a témakörre is kitérni.
 19. Vizsgálni kell, hogy a hatóság által katasztrófavédelmi engedélyben elfogadott biztonsági dokumentációkban bemutatott állapot fenn áll-e, az üzem a hatóság engedélye nélkül nem kezdett-e technológiai fejlesztésbe, bővítésbe.

Veszélyes üzemben bekövetkezett káresemények hatósági kivizsgálásának alapelvei

1. Az esemény kivizsgálása miatt elrendelt helyszíni szemléről, hatósági ellenőrzésről az Ákr. előírása szerinti jegyzőkönyv készül.
2. A szemle/ellenőrzés során az esemény helyszínét, a baleseti hatásokkal érintett hatásterületet minden esetben meg kell tekinteni, ahol az esemény körülményeinek felderítésében segítséget nyújtó fényképeket kell készíteni.
3. A kivizsgálás során az üzem belső védelmi tervében/súlyos káresemény elhárítási tervében leírtakat össze kell vetni az esemény kezelésével kapcsolatosan végrehajtott intézkedésekkel (erők, eszközök rendelkezésre állása; az érintett személyek, a beavatkozó állomány felkészültsége; az egyes védekezési mozzanatok időszükségletei);
4. A szemle/ellenőrzés során jegyzőkönyvben rögzíteni kell az esemény minősítéséhez szükséges minden információt:
 - a) a kialakult tűznek, vagy robbanásnak a veszélyes anyaggal kapcsolatos érintettségét,
 - b) a kikerült veszélyes anyag mennyiségét és halmazállapotát,
 - c) a kikerült veszélyes anyag tulajdonságát (például mérgező, rákkeltő, oxidáló, tűz- vagy környezetre veszélyes és a veszélyességi kategóriája),
 - d) amennyiben veszélyes létesítményt le kellett állítani az esemény kapcsán, akkor a létesítmény megnevezését, leállításának körülményeit,
 - e) az emberi életben és anyagi javakban, illetve a természeti elemekben (talaj, víz) okozott kár.
5. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell továbbá:
 - a) ha az üzemeltető a veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény felszámolására vonatkozó védekezési, elhárítási és helyreállító intézkedéseket elmulasztotta,
 - b) az esemény keletkezésének időpontját és bejelentésének idejét, a bejelentő nevét, valamint a bejelentést fogadó szerv megnevezését,
 - c) az üzemeltetőnek, szemtanúknak, hatósági tanúknak, illetve a társhatóságok képviselőinek nyilatkozatát az esemény bekövetkezésének okairól és körülményeiről.
6. Az esemény értékeléséhez szükséges mértékben a jegyzőkönyvben rögzíteni kell:
 - a) az eseményben érintett veszélyes létesítmény, üzemi technológia vagy berendezés kialakítását, működését, technológiai paramétereit (hőmérséklet, nyomás, stb.) és karbantartottságát,
 - b) az esemény feltételezett kiindulási helyzetét és az esemény kialakulásának folyamatát, az esemény kezelése során tett üzemeltetői intézkedéseket,
 - c) az eseményt feltételezhetően előidéző okokat, az esemény kialakulását befolyásoló tényezőket, az eseményben érintett veszélyes anyagok fizikai és kémiai jellemzőit,
 - d) az esemény következményeinek és hatásainak (személyi sérülés/halál, anyagi kár, környezetszennyezés, belső, vagy külső dominóhatás, stb.) részletes leírását,

- e) a normál üzemviteltől való eltérés, illetve esetlegesen az arra való visszaállás tényét, befolyásoló körülményeit,
 - f) az esemény üzemeltetői kivizsgálásának tervezett/becsült befejezését/lezárását;
 - g) az üzemeltető további intézkedéseinek leírását az érintett berendezés(ek), létesítmény(ek) vonatkozásában, illetve az érintett veszélyes anyag(ok) kezelésével kapcsolatosan (melyre a részletes kivizsgálás eredménye befolyással bír),
 - h) a beavatkozó állomány/létesítményi tűzoltóság káresemény elhárításával kapcsolatosan végzett tevékenységét és annak tapasztalatait.
7. Az esemény kivizsgálása során tapasztalt, más hatóság hatáskörét érintő hiányosságokat a jegyzőkönyvben rögzíteni kell, illetve amennyiben supervisor ellenőrzés lefolytatása szükséges, az illetékes társhatóság képviselőjét is be kell vonni.
8. Az esemény kivizsgálása közben tapasztalt súlyos hiányosságok esetében, a további balesetveszély elhárítása érdekében a helyszínen tartózkodó kiadmányozásra jogosult személy, veszélyes üzemek, létesítmények esetében a Kat. 35. § paragrafusában foglaltak szerint a veszélyes tevékenység végzését azonnali hatállyal megtilthatja, felfüggesztését elrendelheti, a veszélyes anyagokat elszállíttathatja, a veszélyes üzem területére történő belépést megtilthatja, a helyiségeket lezárhatja.

Javasolt kérdéslista a veszélyes üzemek karbantartási rendszereinek ellenőrzéséhez

1. Üzemeltető meghatározta a biztonsági jelentésben, elemzésben, súlyos káresemény elhárítási tervben rögzített veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleseti eseménysorokhoz rendelhető technológiai berendezések (biztonság szempontjából kritikus berendezések) körét?
2. Az üzemeltető könnyen hozzáférhető módon működteti és naprakészen tartja a biztonság szempontjából kritikus berendezések (beleértve a biztonság szempontjából kritikus alkatrészeket és a biztonság szempontjából kritikus műszerezettséget is) nyilvántartását?
3. a) Az üzemeltető elsősorban determinisztikus módszerrel (pl.: fix élettartamhoz, üzemidőhöz, működési periódushoz, fordulatszámhoz, stb. rendelt) határozza meg a biztonság szempontjából kritikus berendezések működtetési élettartamának végét?
b) Az üzemeltető elsősorban állapot nyomonkövetésen alapulva határozza meg a biztonság szempontjából kritikus berendezések működtetési élettartamának végét?
4. Az üzemeltető kialakította a biztonság szempontjából kritikus berendezések rendszeres időközönkénti elhasználódás miatti cseréjére vonatkozó politikáját?
5. A szervezeti hierarchiában munkakörökhöz és/vagy üzemeltetési egységekhez rendelve egyértelműen meghatározottak az alábbi területekhez kapcsolódó felelősségek és feladatok?
 - a) Műszaki állapot nyomonkövetés, tesztelés.
 - b) A karbantartási igénynek és a karbantartás műszaki követelményeinek meghatározása.
 - c) Karbantartási munka (külső) megrendelése, karbantartási feladat (belső) elrendelése.
 - d) Eszköz, gép, alkatrész igénylése, megrendelése, beszerzése.
 - e) Karbantartó szemlélyzet (külső és belső) képzése, oktatása, felkészítése.
 - f) Munkaterület átadás-átvétele.
 - g) Elvégzett karbantartási munka ellenőrzése, jóváhagyása.
6. Működtet az üzemeltető eljárást a meghibásodások jelentésére, beleértve a meghibásodások korai előjeleinek jelzését is?
7. a) Meghatározta az üzemeltető a belső karbantartó személyzet képzési követelményei
b) Meghatározta az üzemeltető a külsős karbantartó személyzet képzési követelményeit?
8. Az üzemeltető rendelkezik szisztematikusan felépített tesztelési, felülvizsgálati és karbantartási rendszerrel?
9. a) A tesztelések, műszaki felülvizsgálatok és karbantartások tervezése során az üzemeltető azonosítja a lehetséges várható károsodásokat (például kopás, korrózió, sérülések, vibráció, atmoszférikus kibocsátások stb.)?
b) A megelőzési és az ellenintézkedések meghatározása ezzel összhangban történik?
10. Kialakította az üzemeltető a megelőző karbantartások végzésére vonatkozó eljárásait, beleértve a berendezések állapotának rendszeres vizsgálatát?

11. Az eljárások figyelembe veszik a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleseti veszélyek és kockázatok elemzésének eredményeit?
12. Az eljárások figyelembe veszik a különböző berendezések műszaki sajátosságait és a hozzájuk rendelt teljesítménykövetelményeket (az adott berendezés megbízhatósága, élettartama, vagy meghibásodási rátája, a vonatkozó gyártói előírások és az üzemeltetési tapasztalatok alapján – mindezen tényezők előzetes vizsgálati eredmények alapján meghatározva és időszakos vizsgálatoknak alávetve)?
13. Az eljárások figyelembe veszik a sajátos üzemeltetési körülményeket (például savas vagy páradús környezetben lévő vagy szélsőséges időjárásnak kitett rendszerelemek)?
14. Az eljárások tartalmazzák a tesztelések és vizsgálatok típusainak definícióját és relatív gyakoriságukat, amelyet alkalmazni kell?
15. a) Kialakította az üzemeltető a biztonsági rendszerek (reteszrendszerek, túltöltés elleni védelem, tűzvédelmi rendszerek – beleértve a veszélyhelyzeti energiaellátást és oltóvízellátást, vízfűgönyöket stb.) rendszeres működési próbájára vonatkozó eljárásait?
b) Az eljárások kiterjednek az ellenőrzési módszer dokumentációjára, a tesztelési intervallumra, felelősségekre?
c) Az eljárások kiterjednek a visszacsatolások nyújtására a beavatkozások szükségességéről az eredmények függvényében?
16. Az üzemben található valamennyi, nem megfelelő műszaki állapotban lévő, biztonság szempontjából kritikus berendezés megjelölésre került (nem biztonságos, üzemeltetésre alkalmatlan berendezések)?
17. Működtet az üzemeltető eljárást annak ellenőrzésére, hogy az egyes berendezések vonatkozásában a tesztelési/felülvizsgálati/karbantartási tervek és programok végrehajtásra kerülnek (például csúszások, elmaradások vezetői nyomon követése)?
18. a) Az üzemeltető rendelkezik a karbantartásokkal és egyéb beavatkozásokkal kapcsolatos nyilvántartó rendszerrel, például "berendezés adatlapok" és karbantartási nyilvántartások segítségével?
b) A nyilvántartó rendszer elsősorban hagyományos, papír alapú?
c) A nyilvántartó rendszer elsősorban modern, számítógépes támogatású, elektronikus alapú?
19. A tesztelési/felülvizsgálati/karbantartási munkák elvégzését igazoló dokumentumok egyértelműen tartalmazzák az elvégzett munka típusát, a végrehajtás dátumát, a következő esedékes beavatkozás dátumát, a munkavégző személy azonosítását, a munkavégzés eredményeit, a megtett és esetlegesen a későbbiekben megtenni javasolt intézkedéseket?
20. Az üzemeltető következetesen végrehajtja a tesztelési, felülvizsgálati és karbantartási tervek/programokat a nehezen hozzáférhető (például földdel takart, szigetelt, kábelcsatornában elhelyezett vagy magasban szerelt csővezetékek) vagy sajátos technológiai körülmények között üzemeltetett berendezések esetében is?
21. Az üzemeltető kiemelt figyelmet fordít a veszélyes anyagokkal kapcsolatos berendezések kritikus pontjainak (például a külső és belső védőrétegek, a hegesztések, a tartószerkezetek, a tartálypalást és a tartályfenék, csővezeték-hálózat mélypontjai és könyökidomai) műszaki állapotának nyomon követésére?